

УДК 339.13:658.7

РИНОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ РЕСУРСІВ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

А.В.Блоха, здобувач

Херсонський державний аграрний університет

У статті розглянуто сутність та особливості функціонування ринку матеріально-технічних ресурсів, проблеми його розвитку та механізм формування. Також запропоновано певні заходи щодо поліпшення ситуації на ньому.

Розвиток сільського господарства України в цілому, рівень і темпи зростання виробництва, підвищення продуктивності праці значною мірою залежать від стану матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств, від забезпеченості кожного підприємства основними засобами, від їх якісного складу і раціонального співвідношення

Відомо, що ефективність будь-якого виробництва, а тим більш аграрного, неможливо уявити без достатнього рівня забезпеченості матеріально-технічними ресурсами. Матеріально-технічна база є основою функціонування агропромислового комплексу і сприяє розвитку і вдосконаленню сільськогосподарського виробництва у всіх його сферах.

Дослідженням данної проблеми займалися П.Саблук, В.Зіновчук, Л.Мармуль, М.Малік, М.Хорунжий, В.Андрійчук, В.Шебанін та ін.

Матеріально-технічні ресурси - це сукупність засобів і предметів праці, що функціонують в агропромисловому комплексі і забезпечують відтворювальні процеси. В свою чергу ресурсне забезпечення - це система організаційно-економічних відносин, спрямованих на оптимальне, своєчасне і ефективне забезпечення виробництва ресурсами. Скорочення обсягів валової продукції сільського господарства, зменшення посівних площ, падіння врожайності сільськогосподарських культур і продуктивність тварин зумовлені, в тому числі, недоліками у формуванні ринку матеріально-технічних ресурсів, неефек-

тивним використанням ресурсного потенціалу агропромислового комплексу.

У своїй діяльності підприємства АПК використовують різноманітні матеріально-технічні ресурси (сировину, матеріали, паливо, енергію, комплектуючі вироби тощо). Вони в процесі виробництва перетворюються на продукцію (послуги) і підлягають постійному поповненню. Для цього організується матеріально-технічне забезпечення, яке включає: визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах, пошук і купівлю ресурсів, організацію доставки, зберігання й видачі окремим споживачам на підприємстві. Постачання матеріально-технічних ресурсів має бути своєчасним, комплектним і з мінімальними витратами.

Ринок ресурсів агропромислового комплексу, як одна із складових ринкової економіки, виконує функцію забезпечення суб'єктів господарювання сукупністю різних видів ресурсів. Основними елементами цієї функціональної складової є: попит і пропозиція на різні види ресурсів, ціна, кон'юнктура ринку, конкуренція.

Механізм функціонування ринку матеріально-технічних ресурсів (далі МТР) агропромислового комплексу - це система організаційно-економічних відносин, спрямованих на оптимальне, своєчасне та ефективне забезпечення виробництва ресурсами. Найбільш оптимальним є тип класифікації ресурсів агропромислового комплексу за їх походженням, відповідно до якого всі ресурси поділяються на дві великі групи: природні й економічні (матеріально-технічні, фінансові, трудові, інтелектуальні, підприємницькі й інформаційні ресурси).

Це зумовило основний склад сукупності механізмів формування та функціонування ринку матеріально-технічних ресурсів АПК, що включає не тільки механізми державного регулювання (прямі і непрямі), але і різні взаємодоповнюючі господарські механізми, серед яких існують чотири основні групи: організаційні, фінансово-економічні, маркетингові та забезпечуючі (рис. 1).

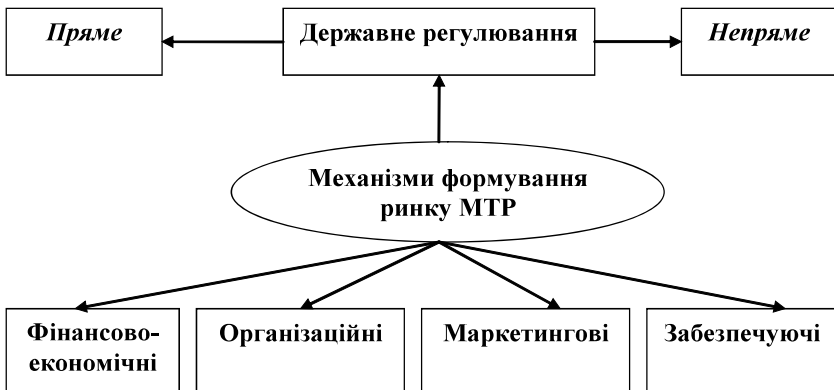

Рис. 1. Система механізмів формування та функціонування ринку матеріально-технічних ресурсів АПК

Вважаємо, що основними напрямками підвищення ефективності використання матеріально-технічних ресурсів є скорочення їх втрат, підвищення продуктивності сільськогосподарських угідь, тварин, використання маловитратних, безвитратних та ресурсозберігаючих технологій, підвищення якості сільськогосподарської продукції. Також велике значення має вдосконалення методів господарювання, форм кредитування, фінансування матеріально-технічного постачання сільського господарства та сфери агропромислового комплексу в цілому.

На сьогодні цілком очевидно, що стабілізація і подальше ефективне функціонування агропромислового комплексу неможливо без зміцнення та заощадження його матеріально-ресурсного потенціалу. Ефективність виробництва характеризується співвідношенням витрат та результатів. Отже, ресурсовіддача виступає як найважливіший показник ефективності виробництва. Пошук шляхів і резервів росту повинен бути спрямований на вивчення кожного виду ресурсів, обґрунтування способів планомірної заміни і компенсації відсутніх ланок, методів оцінки ресурсного потенціалу, форму-

вання його оптимальної структури і сукупного, комплексного використання.

Відомо, що ситуацію на ринку матеріальних ресурсів аграрного сектора не можна охарактеризувати як ту, що знаходиться на відмінному рівні. Тому з метою покращення ситуації з формуванням та відтворенням матеріально-технічної бази пропонуємо здійснення ряду наступних заходів:

- визначити достовірні параметри (включаючи вартісну оцінку) галузевих основних засобів, показники їх стану і використання шляхом проведення суцільної інвентаризації; реформувати амортизаційну систему з метою її інвестиційного спрямування шляхом розмежування економічної та фіскальної функцій амортизації;
- сприяти розвитку нетрадиційних відновлюваних джерел енергії і альтернативних видів рідкого та газового палива, насамперед біодизелю та біоетанолу;
- удосконалити систему лізингу сільськогосподарської техніки та обладнання, розширити обсяги підтримки державних лізингових компаній, активізувати лізингову діяльність інших фінансових установ і машинобудівних підприємств;
- створити сприятливі умови для широкого залучення вітчизняних та іноземних інвестицій;
- розвивати фірмовий технічний сервіс у гарантійний та післягарантійний період експлуатації сільськогосподарської техніки за участю заводів-виробників та постачальників, забезпечити формування ринкової інфраструктури технічного сервісу, зокрема на кооперативних засадах;
- впроваджувати системний моніторинг та сучасні засоби інформатизації щодо матеріально-технічних ресурсів для аграрного сектора; посилити роботу з підготовки механізаторів широкого профілю і підвищення кваліфікації, удосконалити механізм атестації інженерно-технічних працівників.

Таким чином, комплекс запропонованих заходів повинен сприяти насиченню ринку новітньою сільськогосподарською технікою, іншими матеріальними ресурсами, інженерно-технічним обслуговуванням тощо. Однак формуванню сучасного ринку матеріально-технічних ресурсів повинна передувати ґрунтовна теоретична й практична розробка цілей та завдань і поміркована державна підтримка.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основи аграрного підприємництва / За ред.. М.Й. Маліка. – К.: Ін.-т аграр. екон., 2002.
2. Петров в.М. Розвиток агротехнологій і технічна політика у сільському господарстві // Економіка АПК. -2006.-№8.
3. Підлісецький Г.М. Матеріально-технічне забезпечення аграрного виробництва: тенденції і перспективи // Економіка АПК.- 2002.-№4.
4. Шебанін В.С. Системне оновлення і розвиток матеріально ресурсного потенціалу сільського господарства. – К.: ННЦ ІАЕ, 2005.